

Region Syddanmark

Brdr. Kristensen ApS
Åbenråvej 125
Øster Gasse
6780 Skærbæk
CVR-nr. 32 65 37 07

Miljø og Råstoffer
Kontaktperson: Tine Bunk Schrøder
E-mail: tbs@rsyd.dk
Direkte tlf.: 24 60 30 12
Dato: 27. september 2018
Sagsnr.: 16/39844

TILLADELSE TIL ERHVERVSMÆSSIG INDVINDING AF SAND, GRUS OG STEN GÆLDENDE TIL DEN 27. SEPTEMBER 2028

På dele af matr.nr 42 og 234 Ø. Gasse, Skærbæk i Tønder Kommune

Indholdsfortegnelse

Tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer	2
Sagens baggrund.....	2
Ejerforhold.....	2
Før tilladelsen tages i brug.....	2
Vilkår for tilladelse til råstofindvinding	4
Efterbehandlingsvilkår	8
Generelle bestemmelser	9
Sikkerhedsstillelse.....	10
Tinglysning.....	10
Tilsyn	10
Afgørelse om miljøvurdering (VVM-pligt)	11
Ansøgningsprocessen	11
Høring over ansøgningsmaterialet (stjernehøring)	11
Høring over udkastet til tilladelse	13
Høring af Tønder Kommune vedr. fastsættelse af efterbehandlingsvilkår.....	13
Klagevejledning.....	14
Bilag 1 – Oversigtskort.....	16
Bilag 2 – Graveplan	17
	17
Bilag 3 – Efterbehandlingsplan	18
Bilag 4 – Museets udtalelse	19

Tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer

Region Syddanmark meddeler tilladelse til, at der indvindes op til 20.000 m³ sand, grus og sten årligt på 9,7 ha af matr. nr. 42 og 234 Ø. Gasse, Skærbæk i Tønder Kommune.

Tilladelsen til erhvervsmæssig råstofindvinding er meddelt i henhold til råstoflovens § 7 stk. 1, og den er betinget af vilkårene på de følgende sider.

Sagens baggrund

Hans Hansen ApS har (under CVR-nummeret 32653707, som nu har skiftet navn til Brdr. Kristensen ApS) ansøgt om tilladelse til indvinding udenfor udlagt graveområde. Der er tale om fortsat drift af Renbæk Grusgrav ved Skærbæk.

Der er ansøgt om indvinding af op til 20.000 m³ sand grus og sten pr. år. Der søges ikke om indvinding under grundvandsspejlet.

Da området ligger udenfor udlagt graveområde i Råstofplan 2016, udløser ønsket om drift udover en 10-årig periode et obligatorisk krav om miljøvurdering (VVM), jf. miljøvurderingslovens bilag 1, punkt 20.

Graveområdet har en størrelse på knap 10 ha – heraf er pt. ca. 3 ha vurderet som færdiggravet, men endnu ikke godkendt efterbehandlet. Gravetilladelsen er oprindeligt givet i november 2007, men udløb 1. oktober 2017. Der graves fortsat på arealet.

I forbindelse med ansøgningen om indvinding af råstoffer er der blevet udarbejdet en miljøkonsekvensrapport (tidligere VVM-redegørelse). De væsentligste miljøpåvirkninger er identificeret til at være grundvand og støj.

Påvirkningerne er nærmere beskrevet og vurderet i miljøkonsekvensrapporten (vedlagt som bilag 5) og er reguleret via vilkår i denne råstoftilladelse.

Ejerforhold

Ifølge tingbogen står Vagn Møller, Rømhøvej 76, 6780 Skærbæk som ejer af matriklerne:

- Matr.nr. 42 Ø. Gasse, Skærbæk
- Matr.nr. 234 Ø. Gasse, Skærbæk

Før tilladelsen tages i brug

Region Syddanmark skal give accept til at indvindingen sættes i gang. Arbejdet med at rømme overjord og indvinde må ikke påbegyndes før følgende forudsætninger er opfyldt:

- **Klagefristen** skal være udløbet. Evt. klager over tilladelsen har som udgangspunkt opsættende virkning. Derfor kan tilladelsen ikke udnyttes før alle klagemuligheder er udtømt.
- **Sikkerhedsstillelse.** Der skal være stillet en økonomisk sikkerhed for efterbehandlingen af graveområdet, og den forudsatte sikkerhedsstillelse skal foreligge i form af et dokument udstedt af råstofindvinderens pengeinstitut el. lign. over for Region Syddanmark.
- **Afgrænsning** for det område, der skal graves i, skal sættes af i marken efter nærmere aftale med Region Syddanmark. Pælene til afmærkning må ikke fjernes i indvindingsperioden, og skal sikres, så de ikke bliver beskadigede, f.eks. med betonringe.

Øvrige tilladelser og/eller dispensationer i forbindelse med råstofindvindingen, som ikke er nævnt i denne tilladelse skal indhentes separat.

Vilkår for tilladelse til råstofindvinding

Drift

1. Tilladelsen er gældende indtil 27. september 2028, hvor tilladelsen udløber. Såfremt indvindingen ikke er færdig, kan der søges om en ny tilladelse.
2. Der må årligt indvindes 20.000 m³ sand, grus og sten.
3. Råstofgravens driftstider er:
 - a. Gravemaskiner, transport- og oparbejdningsanlæg: mandag – fredag fra 07:00 – 17:00.
 - b. Udlevering og læsning kan dog ske i tidsrummet: mandag – fredag 06:00 – 07:00.
 - c. I enkeltstående tilfælde kan det være nødvendigt at afvige fra de generelle åbnings-tider. Dette må kun ske med accept af Region Syddanmark.
4. Til råstofindvinding, herunder behandling af materialerne, må kun anvendes de i ansøgningen angivne maskiner: Gravemaskine samt mobil tørsorterer. Afvigelser herfra kan kun ske efter aftale med Region Syddanmark.
5. Hvis der etableres støjvolde skal det ske i en med Region Syddanmark nærmere aftalt periode. Naboerne informeres om denne etablering mindst 7 dage forinden.
6. Efter etableringsfasen må det ækvivalente støjniveau fra indvindingsområdet i driftssituationen ikke overstige følgende værdier målt/beregnet ved nærmeste nabobebyggelse:

Dage	Tidsrum	Støjniveau
Mandag – fredag	06:00 – 07:00	40 dB (A)
Mandag – fredag	07.00 – 17.00	55 dB (A)
Andre tidspunkter	Lukket	Lukket

Det maksimale støjniveau må i alle dage i tiden fra kl. 22.00 (06.00) til kl. 07.00 ikke overstige 55 dB (A) målt/beregnet ved nærmeste nabobebyggelse.

Hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet, skal virksomheden ved målinger eller beregninger dokumentere at ovenstående støjgrænser overholdes. Udgifterne hertil afholdes af virksomheden. Nævnte målinger/ beregninger skal udføres og rapporteres som "Miljømåling – ekstern støj" i henhold til gældende lovgivning, og skal udføres af et laboratorium eller person, som er godkendt til dette af Miljøstyrelsen.

Målingernes/beregningernes samlede ubestemthed må for stationære kilder højst være på 3 dB (A) og for mobile kilder højst 5 dB (A).

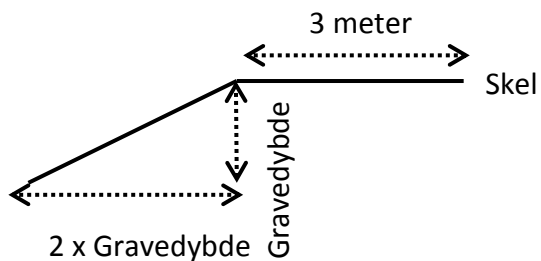
Viser målingerne/beregningerne, at virksomheden overskrider grænseværdierne, skal virksomheden lade foretage afhjælpende foranstaltninger.

Støj fra til- og frakørende lastvogne mv. skal begrænses mest muligt. Køretøjer må, på råstofgravens areal, ikke holde med motoren i gang, med mindre læsning gør det påkrævet.

7. Der må ikke opstå støvgener uden for råstofgravens areal. Konstateres støvgener, der kan henføres til virksomhedens drift, skal der træffes foranstaltninger til nedbringelse af generne.
8. Muld og overjordsdepoter skal placeres således, at der ikke kan ske sammenblanding med andre materialer.
9. Hvis der sker skader på skel eller evt. levende hegn, er indvinder forpligtet til at udbedre skaderne med mindre andet er aftalt med lodsejer og godkendt af Region Syddanmark.
10. Arealet, hvorpå der indvindes, må ikke overstige 1,5 ha. Der skal ske en løbende efterbehandling af afgravede områder i samme takt som indvindingen skrider frem. Ved graveområdet forstås områder, hvor muld og overjord er fjernet og gravning er påbegyndt, dog undtaget områder, som anvendes til interne veje, lager og produktionsanlæg.
11. Råstofindvindingen skal tilrettelægges og udføres i overensstemmelse med graveplanen, jf. bilag 2. Eventuelle ændringer i graveplanen skal godkendes af Region Syddanmark.
12. Region Syddanmark skal til enhver tid holdes underrettet om, hvem der forestår indvindingen.
13. Personalet skal være bekendt med vilkårene i denne tilladelse samt den til enhver tid gældende grave- og efterbehandlingsplan.

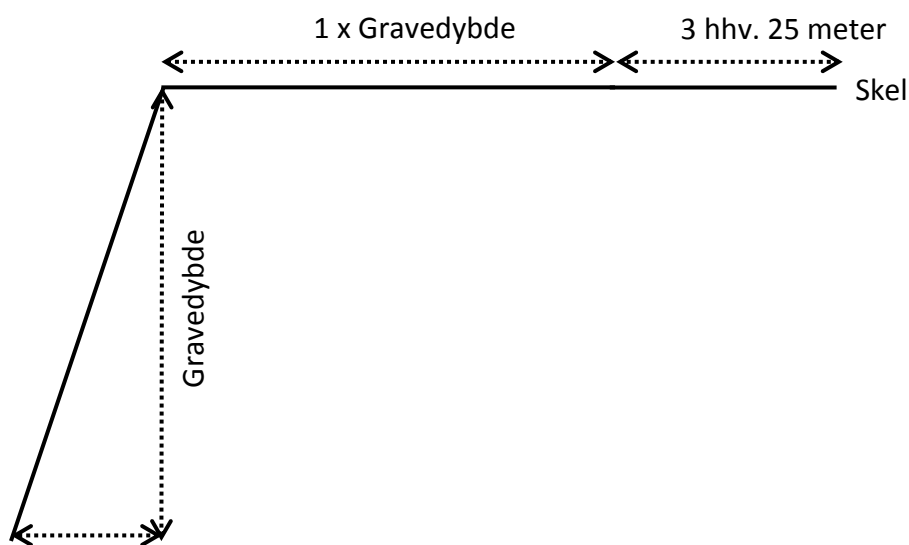
Afstandskrav og jordvolde

14. Grænsen for det område der må graves i, skal sættes af i marken efter nærmere aftale med Region Syddanmark. Pælene til afmærkning mv. må ikke fjernes, og skal sikres, så de ikke bliver beskadiget. Det kan f.eks. ske med betonringe.
15. Der må der ikke graves nærmere end 3 meter fra privat vej, naboskel og hegn. Der må efter de 3 meter ikke graves under et skråningsanlæg på 1:1,5.
16. Der må ikke graves nærmere end 3 meter fra offentligt vejskel. Der må efter de 3 meter ikke graves under et skråningsanlæg på 1:2 jf. figur 1 nedenfor.

Figur 1. Principskitse for gravning nær offentligt vejskel

17. Der må ikke graves nærmere end 25 meter fra grundmurede bygninger. Der må efter de 25 meter ikke graves under et skråningsanlæg på 1:1,5.
18. Graves der stejlere end vilkår 15 og 17 skal afstanden til skel tillægges 1 x gravedybden, jf. figur 2 nedenfor.

Figur 2. Principskitse for gravning nær skel/vej, hvis der graves stejlere end vilkår 15 og 17

19. Tilladt gravedybde er til forekomstens bund, under forudsætning af at skråningsanlæg ikke overskrides og at der ikke graves under grundvandsspejl.

Vej og trafik

20. Indkørsel til og udkørsel fra råstofgraven må kun ske via eksisterende vej (pt. privat fællesvej) til/fra Rømhøvej 74 og 76 til/fra landevejen (landevej 506, Rømhøvej).

21. Adgangsvejens hældning skal være således, at der ikke ledes vand og sand fra adgangsvejen ud på offentlig vej.
22. Adgangsvejen skal renholdes.
23. Adgangsvejen skal uden for åbningstiden være aflåst/afspærret med bom eller kæde.

Forureningsforebyggelse

24. Den der udnytter tilladelsen, skal drage omsorg for, at grundvandet ikke forurenes af olie-spild fra maskiner, og eventuelle brændstoftanke og for, at gravearbejderne ikke forårsager ødelæggelse eller beskadigelse af vandforsyningen i området.
25. Alt arbejde med miljøfremmede stoffer skal ske i henhold til de gældende regler.
26. Tankning, olieskift og lignende af grave- og læssemaskiner samt dumpere og andre selvkørende maskiner skal foregå uden for selve gravearealet. Olieskift, vask med videre skal her finde sted på et godkendt, befæstet areal. Det samme gælder så vidt muligt for service og reparation.
27. Sorteringsanlæg, generatorer og andre mere stationære anlæg kan tankes fra en entreprenørtank, der medbringes ved hver tankning. Tankanlægget skal være indrettet så spild undgås, og tankning skal foregå under konstant tilsyn.
28. Køretøjer og andre maskiner skal holdes i god stand, så der ikke forekommer oliedryp.
29. Tanke, beholdere og tankanlæg med olieprodukter, benzin og lignende skal opbevares forsvarligt uden for selve gravearealet i aflåst container med spildbakke, så der ikke er risiko for forurening af jord og grundvand eller regn- og spildevandssystemer. Opsætning af olietanke skal anmeldes til kommunen.
30. Bortskaffelse af affald skal ske i henhold til Tønder Kommunes gældende affaldsregulativer.
31. Der må ikke deponeres affald eller andet, der kan forurene grundvand, jord og undergrund i grusgraven. Der skal træffes effektive foranstaltninger mod forurening f.eks. ved hegning.
32. Der må ikke foretages afbrænding i grusgraven.

Efterbehandlingsvilkår

33. Efterbehandlingen skal ske i overensstemmelse med efterbehandlingsplanen, jf. bilag 3. Alle ændringer i efterbehandlingsplanen skal godkendes af Region Syddanmark.
34. Følgende krav til skrænthældning skal være overholdt efter udførelse af efterbehandling:
 - a. Skråningsanlæg fra nabomatrikler må højst være 1:8 (dvs. ikke stejlere end 1:8)
35. Efterbehandlingsarbejdet skal foretages løbende, således at der maksimalt er 1,5 ha åbent graveareal.
36. Der skal stilles en sikkerhed for gennemførelsen af efterbehandlingen, jf. side 10. Region Syddanmark kan kræve sikkerhedsstillelsen forhøjet, hvis det findes nødvendigt på grund af ændringer i efterbehandlingsplanen og/eller andre forhold. Sikkerheden skal gælde til efterbehandlingen er udført og godkendt af Region Syddanmark.
37. Indvindingsområdet skal efterbehandles til landbrugsmæssige formål samt en sø.
38. Landbrugsarealerne skal efter endt efterbehandling over alt være mindst 1 m over højeste grundvandsspejl. Endvidere skal arealet grubbes til minimum 1 meters dybde, pålægges muld og om fornødent drænes.
39. Der må ikke efter anvendes pesticider eller gødskes på arealerne.
40. Forinden større efterbehandlingsarbejder påbegyndes, skal Region Syddanmark underrettes herom, således at evt. tvivlsspørgsmål omkring efterbehandlingsens udførelse kan afklares.
41. Fjernes eller beskadiges beplantning i skel skal en tilsvarende beplantning etableres som en del af efterbehandlingsarbejdet.
42. Graveområdet skal umiddelbart efter gravearbejdets afslutning ryddes for alle i tilknytning til råstofindvindingen opførte bygninger eller andet oplag, der virker skæmmende i naturen.
43. Såfremt tilladelsen inddrages i medfør af råstoflovens § 11, indtræder efterbehandlingsforpligtigelsen omgående.
44. I tilfælde af gravning på tilgrænsende ejendomme kan Region Syddanmark på et hvilket som helst tidspunkt, under som efter gravningens afslutning, forlange gennemgravning og

efterbehandling af skelområdet, således at hele forekomsten udnyttes, og således at der ikke står en vold tilbage mellem ejendommene.

45. Når efterbehandlingen af indvindingsområdet er godkendt af Region Syddanmark, vil de tinglyste vilkår med undtagelse af vilkår 39 blive afløst og sikkerhedsstillelsen blive frigivet.

Generelle bestemmelser

Følgende gælder i øvrigt efter lovgivningen:

Tilladelsen kan tilbagekaldes af Region Syddanmark i tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkår, eller efter lovgivningen i øvrigt.

Tilladelsen bortfalder, såfremt råstofindvindingen ikke er begyndt senest tre år efter, at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i tre på hinanden følgende år.

Vilkårene er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der sker tinglysning.

Region Syddanmark kan på et senere tidspunkt fastsætte yderligere vilkår eller foretage ændringer af allerede stillede vilkår, såfremt dette måtte vise sig nødvendigt.

Findes der under indvindingen grave, gravpladser, bopladser, ruiner eller andre jordfaste fortidsminder, skal fundet straks anmeldes til Museum Sønderjylland. Indvindingen skal standses i det omfang den berører fortidsmindet.

I tilfælde af at en virksomhed, som foretager indvinding, går konkurs eller i betalingsstandsning m.v., er såvel ejendommens ejer som den, der driver virksomheden, forpligtiget til straks at underrette Region Syddanmark.

Tilførsel af såvel forurenede som u-forurenede jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave er forbudt, jf. jordforureningslovens § 52.

Resultater af råstofboringer eller prøveboringer i jorden skal indberettes til GEUS inden tre måneder efter udførelsen. Indberetningen skal ske på særlige skemaer, jf. råstoflovens § 28, stk. 1.

Der skal betales råstofafgift ved indvinding af naturbundne råstoffer efter affalds- og råstofafgiftsloven (jf. bekendtgørelse nr. 412 af 21. april 2017 af lov om afgift af affald og råstoffer).

Tilladelsen fritager ikke indehaveren af tilladelsen for ansvar over for tredjemand efter sædvanlige naboretlige regler.

Erstatningsansvar for eventuelle skader opstået som følge af indvindingen påhviler vedkommende, der udnytter tilladelsen, efter de almindelige erstatningsregler.

Sikkerhedsstillelse

Brdr. Kristensen ApS skal stille en sikkerhed til sikring af efterbehandlingsarbejderne på matr. nr. 42 og 234 Ø. Gasse, Skærbæk i Tønder Kommune på kr. 230.000 indeks 106,79 (1. kvartal 2018, omkostningsindeks for jordarbejde mv).

Beløbets størrelse er fastlagt ud fra et estimat på en reetableringspris på 153.333 kr. pr. (åben) hektar inkl. opstartsomkostninger, flytning af overjord og oprydning på arealet.

Der skal fremsendes en sikkerhedsstillelse til Region Syddanmark, inden tilladelsen kan tages i brug.

Sikkerhedsstillelsens størrelse afhænger af, at det aktuelle gravefelt ikke overstiger 1,5 ha og kan reguleres, når Region Syddanmark skønner dette nødvendigt af hensyn til ændringer i prisniveau, graveplan, efterbehandling eller lignende.

Sikkerhedsstillelsen skal årligt indeksreguleres pr. 1. april efter Danmarks Statistiks reguleringsindeks for jordarbejder. Sikkerhedsstillelsen reguleres efter foregående års indeks for 4. kvartal.

Sikkerhedsstillelsen skal være gældende indtil efterbehandlingsarbejdet er afsluttet og godkendt af Region Syddanmark, idet sikkerhedsstillelsen først da vil kunne frigives.

Tinglysning

Vilkårene er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der sker tinglysning. Vilkårene om efterbehandling skal efter reglerne tinglyses på ejendommene, når klagefristen er udløbet. Tinglysningen sker i medfør af råstoflovens § 10, stk. 6 med Region Syddanmark som påtaleberettiget.

Indvinder skal efter loven betale tinglysningsgebyret. Når tinglysningen er sket, sender regionen en regning for udlagt tinglysningsgebyr.

Tilsyn

Region Syddanmark er tilsynsmyndighed i forhold til, at vilkårene i tilladelsen overholdes, jf. råstoflovens § 31, stk. 1. Tilsynsmyndigheden kan meddele påbud om, at et ulovligt forhold skal lovliggøres inden for en nærmere fastsat frist, jf. råstoflovens § 31, stk. 3. Tilsynsmyndigheden kan, såfremt et påbud ikke efterkommes indenfor den fastsatte frist, lade de påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning.

Afgørelse om miljøvurdering (VVM-pligt)

Projektet er opført på miljøvurderingslovens bilag 1, hvilket indebærer at Region Syddanmark skal foretage en miljøvurdering af projektet efter kapitel 10 i miljøvurderingsloven.

Den udarbejdede miljøkonsekvensrapport har været i offentlig høring i 12 uger. Miljøkonsekvensrapporten ses i bilag 5 til denne afgørelse.

Støj: I rapporten er identificeret et område, hvor der vurderes at være en konkret miljøpåvirkning. Der er derfor foreslået en afværgeforanstaltning, som er indarbejdet som vilkår i tilladelsen. Dette gælder området støj, hvor miljøkonsekvensrapporten på baggrund af støjberegninger foreslår, at der stilles vilkår om, at sorteranlæg ikke kører i tidsrummet 6.00 til 7.00. Dette er indarbejdet i tilladelsens vilkår 3 og 6.

Grundvand: Området er sårbart, idet det er beliggende i områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og nitratfølsomme indvindingsområder (NFI). Miljøkonsekvensrapporten konkluderer, at grundvandets sårbarhed ikke ændres som følge af indvindingen, idet der ikke fjernes grundvandsbeskyttende lerdæklag. Imidlertid er der tale om et område, der er udpeget som OSD samt NFI og af dette følger jf. Råstofplan 2016, at der skal stilles særlige vilkår vedr. efterfølgende brug af arealet. Denne brug skal være pesticidfri samt uden gødskning. Dette forhold er reguleret i vilkår 39.

På baggrund af rapporten samt regionens vurdering af denne, kan det konkluderes, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af det omkringliggende miljø i forbindelse med råstofindvindingen, når der stilles de relevante vilkår og det vurderes samlet set, at der vil kunne meddeles en råstof-tilladelse inden for rammerne af råstofloven og miljøvurderingsloven.

Ansøgningsprocessen

Høring over ansøgningsmaterialet (stjernehøring)

Ansøgningsmaterialet har været sendt i høring fra den 3. marts 2017 til den 14. april 2017. Følgende blev udvalgt som parter og høringsberettigede (tabel 1):

Tabel 1 – parter og høringsberettigede

Hvem	Navn og adresse	Matrikel
Ansøger	Hans Hansen ApS, igha@mail.dk	
Ansøgers konsulent	Gunnar Larsen, NIRAS, gla@niras.dk	
Lodsejer	Vagn Møller, Rømhøvej 76, 6880 Skærbæk	42 og 234 Ø. Gasse, Skærbæk
Fritz Heinrich Hussmann	Rømhøvej 61, 6780 Skærbæk	66 Ø. Gasse, Skærbæk
Kurt Jensen	Birkelev 4, 6780 Skærbæk	134 Ø. Gasse, Skærbæk

Tønder Kommune	Lena Berndt Klintø, lbk1@toender.dk	
Museum Sønderjylland	planer@museum-sonderjylland.dk	
Miljøstyrelsen centralt	mst@mst.dk	
Miljøstyrelsen lokalt	syd@mst.dk	

Regionen modtog høringsvar fra Museum Sønderjylland (tabel 2). Museets høringsvar er vedlagt som bilag 4.

Tabel 2 – høringsvar

Bemærkninger	Region Syddanmarks kommentarer
Museum Sønderjylland:	
Museet anbefaler en frivillig forundersøgelse på matr.nr. 234 pga. risiko for at træffe på væsentlige jordfaste fortidsminder.	

Høring over miljøkonsekvensrapporten

Da området er beliggende udenfor udlagt graveområde i Råstofplan 2016, har regionen vurderet, at projektet pga. gravning ud over 10 år er omfattet af bilag 1 i miljøvurderingsloven, og at der derfor jf. miljøvurderingslovens § 20 skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport af ansøger.

Den 16. oktober 2017 blev der foretaget endelig afgrænsning af rapportens indhold og den 30. april 2018 modtog regionen den endelige miljøkonsekvensrapport. Rapporten blev sendt i 12 ugers offentlig høring i perioden fra den 31. maj til den 23. august 2018.

Rapporten blev udover i offentligheden sendt direkte i høring hos følgende:

Ansøger: Brdr. Kristensen ApS, hanshansenaps@outlook.dk samt per e-boks til CVR: 32653707

Ansøgers konsulent: Gunnar Larsen, NIRAS, gla@niras.dk

Lodsejer: Vagn Møller, Rødmøvej 76, 6880 Skærbæk

Fritz Heinrich Hussmann, Rødmøvej 61, 7680 Skærbæk

Kurt Jensen, Birkelev 4, 7680 Skærbæk

Tønder Kommune, toender@toender.dk og cb1@toender.dk og ob@toender.dk

Miljøstyrelsen lokalt, syd@mst.dk

Naturstyrelsen, nst@nst.dk

Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk

Dansk Botanisk Forening, dbot@mail.tele.dk

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk

Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk

Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev, planer@museum-sonderjylland.dk

Der indkom ingen høringsvar.

Der er i miljøkonsekvensrapporten nævnt en overkørselstilladelse, som imidlertid ikke eksisterer, men kommunen har dog forholdt sig til vejen i den tidligere tilladelse. Ansøgers konsulent er af regionen blevet informeret om den manglende tilladelse, ligesom Tønder Kommune er blevet kontaktet af regionen for deres vurdering. Tønder Kommunes vejafdeling har herefter bemærket, at det er korrekt at der ikke er en overkørselstilladelse, men at deres driftsfolks vurdering er, at der ikke behøves udstedelse af en egentlig tilladelse, da der er tale om en forholdsvis lille belastning af vejen.

Høring over udkastet til tilladelse

Region Syddanmark har foretaget en partshøring i medfør af forvaltningslovens § 19, stk. 1. Høringen blev sendt til følgende:

Ansøger: Brdr. Kristensen ApS, hanshansenaps@outlook.dk samt pr. e-boks til CVR: 32653707

Ansøgers konsulent: Gunnar Larsen, NIRAS, gla@niras.dk

Lodsejer: Vagn Møller, Rødmøvej 76, 6880 Skærbæk

Fritz Heinrich Hussmann, Rødmøvej 61, 7680 Skærbæk

Kurt Jensen, Birkelev 4, 7680 Skærbæk

Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev, planer@museum-sonderjylland.dk

Tønder Kommune, toender@toender.dk, cb1@toender.dk, ob@toender.dk

Formålet med høringen er, at regionen træffer den endelige afgørelse på et fuldt oplyst grundlag. Høringen forløb i perioden 13. juli til 23. august 2018, og der indkom følgende høringssvar (tabel 3):

Tabel 3. Høringssvar – udkast til tilladelse

Hvem	Bemærkninger	Region Syddanmarks bemærkninger
Tønder Kommune	Alt er godt belyst, ingen yderligere kommentarer.	

Høring af Tønder Kommune vedr. fastsættelse af efterbehandlingsvilkår

Region Syddanmarks udkast til tilladelsen har været i høring hos Tønder Kommune omkring fastsættelse af vilkår om efterbehandling i perioden 12. juli til 23. august 2018 i medfør af råstoflovens § 10a. Der indkom ikke særskilt høringssvar til dette.

Klagevejledning

Region Syddanmarks afgørelse efter råstofloven (for så vidt angår retlige spørgsmål) og miljøvurderingsloven kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klageberettigede er adressaten for afgørelsen, en offentlig myndighed, enhver der i øvrigt har en væsentlig individuel interesse i afgørelsen, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger og organisationer, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Hvis I ønsker at klage over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal der klages via Klageportalen, som I finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.virk.dk eller www.borger.dk. Der logges på www.virk.dk eller www.borger.dk, som man plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til regionen, da vi har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. For behandling af klager, der indbringes for nævnet, herunder anmodninger om genoptagelse, betaler klager et gebyr. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen.

En evt. klage skal være tilgængelig for Region Syddanmark i klageportalen senest den 24. oktober kl. 23.59. Ansøger får besked, hvis der klages over afgørelsen.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Klage i henhold til råstofloven har opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra modtagelsen af dette brev.

Karsten Baisgaard
Områdechef

Kopi til:

Parter:

Ansøger: Brdr. Kristensen ApS, hanshansenaps@outlook.dk samt pr. e-boks til CVR: 32653707

Ansøgers konsulent: Gunnar Larsen, NIRAS, gla@niras.dk

Lodsejer: Vagn Møller, Rømøvej 76, 6880 Skærbæk

Fritz Heinrich Hussmann, Rømøvej 61, 7680 Skærbæk

Kurt Jensen, Birkelev 4, 7680 Skærbæk

Myndigheder:

Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev, planer@museum-sonderjylland.dk

Tønder Kommune, toender@toender.dk, nib@toender.dk

Miljøstyrelsen Sydjylland, syd@mst.dk

Naturstyrelsen Vadehavet, vad@nst.dk

Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Naturstyrelsen, nst@nst.dk

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk

SKAT, myndighed@skat.dk

Orientering af andre klageberettigede:

Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk

Friluftsrådet Kreds Sydvestjylland, sydvestjylland@friluftsradet.dk

Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening Tønder, toender@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening Tønder, toender@dof.dk

Dansk Botanisk Forening, nbu_jyl@botaniskforening.dk

Bilag

- 1. Oversigtskort**
- 2. Graveplan**
- 3. Efterbehandlingsplan**
- 4. Museets udtalelse**

Bilag 1 – Oversigtskort

Oversigtskort. Gul streg omkranser graveområdet. Stiplet gul linje viser tilkørselsvejen til landevejen.

Bilag 2 – Graveplan

Signaturforklaring

- Ansatte indvindingsområde
- Mobil skærmstøj (flyttes ind i skærme)
Adgangsvej
- Gravretning
- Nuværende graveområde
- Graveplac, 1 hektar

Målestok: 1:3.000

Graveplan

Renbæk Grusgrav

Dele af matr.nr.
42 og 234 Øster Gasse, Skærbæk

Rev.: 1
Dato: 23.05-09-07
Udret.: GUK
Kontor: GUK
Godkendt: GUK
Dato: 11.12.02

PERA

Østvej 10
1220 Odense M
www.pera.dk

Bilag 3 – Efterbehandlingsplan

Signaturforklaring

- Ansatte indvindingsområde
- Grusvej
- Holdende skråning, stribebæret
- Landbrugsareal
- Sø
- Parkeringsareal

Nålestok: 1:3.000

Efterbehandlingsplan

Renbæk Grusgrav

Dele af matr.nr.
42 og 234 Øster Gasse, Skærbæk

Rev.: 2
Dato: 22/04-2017
Jb.nr.: 0/4
Kortet: 040
Godkendt: 0/4
Sign.: 225/02

Duv Gårdsvej 27
3270 Østeråse
www.panda.dk

Bilag 4 – Museets udtalelse

Hans Hansen Aps
v/ Gunnar Larsen, Niras

Dato: 28. marts 2017

Museets sagsnr. 17/5151-8.1.3

Arkæologisk udtalelse vedr. erhvervs-mæssig råstofindvinding på del af matr. nr. 234 og del af matr. 42 Øster Gasse ejerlav, Skærbæk, i Tønder Kommune (Region Syddanmark - journal nr. 16/39844).

Udtalelse i henhold til museumslovens § 23:

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev har modtaget høringsbrev om den ovennævnte ansøgning og har foretaget arkivalsk kontrol og arkæologisk vurdering af indvindingsområdet. Museet har tidligere udtalt sig om indvindingsområdet i forbindelse med en ansøgning i 2007 om et større indvindingsområde (se kortbilag) (Museets tidligere sagsnr.: 07/2106-8.1.3). Museets vurdering fra 2007 er stadig gældende, denne udtalelse er blot opdateret i forhold til det destruerede område.

Ansøgningen omfatter del af matr. nr. 42 og del af matr. 234, Øster Gasse ejerlav, Skærbæk (se kortbilag). En del af det aktuelle indvindingsområde er ud fra reliefkort og historiske luftbilleder at dømme destrueret ved tidligere indvinding (se kortbilag). Det gælder den del af det aktuelle indvindingsområde, der ligger på matr. 42.

Derimod ser størstedelen af det aktuelle indvindingsområde, der ligger på matr. 234 ud til ikke at være destrueret. Her kan der således findes bevarede fortidsminder.

Det aktuelle indvindingsområde, der omfatter i alt ca. 9,7 ha, er beliggende på Skærbæk Bakken, og er i forhold til de umiddelbare omgivende områder både mod syd, vest og nord beliggende på svagt højere terræn. Området er således omkranset af Renbækken mod nord, Bjørnkær bæk mod syd og Skidenbæk mod øst. Der er ikke på det ansøgte område tidligere registreret jordfaste fortidsminder, men umiddelbart syd for Toftlundvej sydsydvest for det aktuelle indvindingsområde er der registreret to gravhøje (sb. 78 og 79, Skærbæk sogn). Gravhøjene vidner om at der på plateauet muligvis vil kunne findes forhistoriske bopladsoråder. Disse vil i givet fald være omfattet af museumsloven.

På baggrund af ovenstående er det Museets vurdering, at der er **risiko** for, at træffe på væsentlige jordfaste fortidsminder ved jordarbejde på den del af indvindingsområdet, som ikke er destrueret ved tidligere indvinding. Museet anbefaler derfor en frivillig forundersøgelse af den ikke-destruerede del af indvindingsområdet, inden jordarbejdet går i gang.

Forundersøgelsen vil kunne afsløre, om der findes væsentlige fortidsminder på området, og om de har en sådan karakter, at de skal udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. Da indvindingsområdet overstiger 5.000 m², skal udgifterne til forundersøgelse - jf. Museumslovens § 26.2 - afholdes af bygherre.

Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på området, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af bygherre.

Både de kendte og ukendte jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminder, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsminderet, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev.

Side 1 af 2

Dalgade 7 · ØK 6100 Haderslev · Postbox 122 · +45 74527566 · haderslev@museum-sonderjylland.dk · museum-sonderjylland.dk

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev udarbejder gerne ved henvendelse fra bygherre budget og tidsplan for en forundersøgelse af området. Henvendelse til Per Ethelberg: 73 52 34 62 eller Hans Chr. Andersen: 73 52 34 67.

Med venlig hilsen

Anne Birgitte Sørensen
Museumsinspektør
planel@museum-sonderjylland.dk